

In alle vrijheid zoeken naar vrijheid

Een verzameling opstellen van persoonlijke aard

Colofon

ISBN: 978 90 8954 580 0

1e druk 2013

© 2013, Jan A. Boeijenga

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel
of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

In alle vrijheid zoeken naar vrijheid

Een verzameling opstellen van persoonlijke aard

*Komt eerst e' keer hier, Mietjie, 'k moete joen entwa' togen da' woenderlijk is.
Zo sprak de Sasmeester met vrolijken toon, op voorhand genot scheppend in
het plezier, dat hij verschaffen ging...*

(Beginregel van het boek *De filosoof van 't Sashuis* van Maurits Sabbe)

Jan A. Boeijenga

Dit boek draag ik op aan mijn kinderen en kleinkinderen.

Hiernaast is het een dankbetuiging aan de vele mensen met wie ik verbonden ben geweest of nog ben en die mijn leven hebben verrijkt. Van hen noem ik bij name Sijtse Sinia, van 1947 tot 1953 mijn allereerste vriend en makker, en Guus de Groot, sinds 2012 mijn laatste nieuwe vriend en makker.

Inhoudsopgave

INLEIDING	9
DEEL I	23
1. De subjectieve mens	25
2. De filosofische/religieuze mens	32
3. De psychologische mens	41
DEEL II	51
4. Een verhaal over vrijheid van toen tot nu	53
5. Trottoirtrotters, Vluchtheuvelshoppers en Internetvlotters	63
DEEL III	77
6. Vrijheid, mens en mensen	81
7. Veelkoppige vrijheidvretende draken	89
8. Een onderzoek naar drakeneieren in drakennesten	99
9. Vrijheid en feesten in Nederland	108
10. Negatieve en positieve vrijheid	114
11. Voedsel voor de ziel	121
12. Vrijheid in de Verenigde Staten van Amerika	126
DEEL IV	133
13. Ieder mens zoekt, als het goed is	135
14. De vervelende oorlog	151
15. Beschrijving van de psychologische wereld van de mens	168

KORTE SAMENVATTING EN EEN VOORSTEL	183
BIJLAGEN	
1. Schematisch overzicht van mogelijke benaderingen tot vrijheid	187
2. Overzicht van de definities van vrijheid uit dit boek	190
DANKWOORD	193
LITERATUURLIJST	195

INLEIDING

Terwijl de aarde nog eens rustig ronddraait om haar as, ontwaken we dagelijks in de bezorgde haast die heerst in de rijke delta van Rijn, IJssel, Maas en Waal. Een mooi land, geordend en bewoond door vrijheidminnaars, gelukzoekers en waterbestrijders. We hebben het er goed. Toch maken we ons zorgen.

Er wordt wel eens gefluisterd dat deze zorgen over onze planeet en de ontwikkelingen in ons land door het ego van de mens worden veroorzaakt. Ons egoïsme zou ons probleem zijn. Dat is echter een halve waarheid. Mensen kunnen niet zonder hun ego leven. De lichamelijk kwetsbare mens zou dan allang zijn uitgestorven op een nog steeds woeste aarde die als een onbenoemde planeet in een zwijgend heelal haar rondjes draait. De natuurkrachten, waaronder het wilde water, zouden ons allang hebben vernietigd. Nee, ons ego en daardoor ons egoïsme bestempelen als de sturende kracht van de ontwikkelingen op onze aardbol en in onze leefwereld is niet juist en niet fair.

We hebben ons land grotendeels veroverd op het water. Onze molens staan als trotse iconen daarvoor garant. Wereldwijd. Als in het voorjaar ons land wordt omgetoverd in een landschap met hoekige ‘full colour’ patronen waarop mensen uit alle werelddelen afkomen, zijn we mondiale kunstenaars. We hebben het als kleine samenleving door de eeuwen heen ver geschopt. Daarvan kunnen we niet zeggen: “Dat komt door ons ego.”

Onze maatschappij wordt gekenmerkt door vrede, vrijheid, voorspoed en vooruitgang. Iedere dag zetten we ons daarvoor in, bekwaam, toegewijd en creatief als we zijn. Nederland mag er zijn en gezien worden. De koning der die-

ren, de leeuw, symboliseert de kracht waardoor we ons (nog steeds) als natie willen laten leiden. Collectief hebben we voor een samenbindende geestkracht gekozen om de morele en culturele waarden en verworvenheden van ons land te handhaven. Je maintiendrai. De troonswisseling op 30 april 2013 was een mooie en waardige demonstratie daarvan. Dat verwijst naar hogere en creatievere vermogens dan ons ego. Maar toch. Of daarom?

In de laatste jaren zijn in ons land, maar ook in Europa en daarbuiten, sterke gevoelens van onvrijheid aan het groeien. Onrusten en ongeregelheden zijn daarvan zowel oorzaken als gevolgen. Geen wetgeving, geen inspectie, geen politieke partij, geen systeem, geen wetenschap of technologie lijkt de groei daarvan te kunnen tegenhouden. De bezorgdheid daarover groeit. Het gebeurt onder onze ogen, terwijl we ernaar kijken. Het heeft plaats achter onze ogen en het maakt ons bang. Is mijn optimisme niet waar? Is ons ego dan toch sterker dan ik dacht? Is het nare egoïsme ons dan toch de baas?

Alles dat is, *is* er. “Het bestaat”, zeggen we dan. Dit geldt voor alle dode dingen en voor al wat leeft. Het verschil tussen dode dingen en levende wezens is, dat alles wat leeft niet alleen *is* en *bestaat*, maar ook wil groeien en wil voortleven. *Leven* wil zichzelf waarmaken, zich ontplooiën en zichzelf in stand houden door vermenigvuldiging. Deze *wil van het leven* is een onbegrijpelijk geheim dat ieder levend organisme kenmerkt. Voor de mens begint hier de magie en de mystiek van het leven.

Deze drang tot ontwikkeling en voortplanting wordt aangestuurd door een eigen genetische programmering in ieder levend organisme. Willen groeien en voortbestaan is een

op zichzelf gericht gebeuren. Het is het eerste en grootste belang van ieder levend organisme. Eerst ik, dan de rest. Hiernaast hebben alle levende organismen, planten, dieren en mensen, voeding nodig uit hun omgeving. Ze maken dan ook royaal gebruik van elkaars levensvormen om de wil tot eigen groei en eigen voortbestaan te kunnen waarmaken. Zo is de voedselketen ontstaan met de mens als eindstation. De één zijn dood is letterlijk de ander zijn brood. Dit maakt twee dingen duidelijk. Egoïsme is een noodzakelijke wortel van alles wat leeft en ieder organisme is afhankelijk van zijn omgeving en andere organismen.

Egoïsme en *afhankelijkheid*, het zijn twee essentiële kenmerken van al wat leeft.

Zonder dit natuurlijk egoïsme, de wil tot leven, sterft ieder levend organisme.

Met de afhankelijkheid van het organisme van zijn omgeving ligt het iets gecompliceerder. Deze is verbonden aan innerlijke en uiterlijke factoren. De innerlijke factoren bestaan vooral in de genetische programmering van het zaad waaruit het organisme is ontstaan. De uiterlijke factoren bestaan voornamelijk in de omstandigheden en het voedselaanbod van de omgeving waarin het organisme zich bevindt. Een vis is genetisch anders geprogrammeerd dan een boom en heeft daardoor andere levensomstandigheden en ander voedsel nodig dan een boom. Een vis is *vrij* om te groeien en zich voort te planten als zijn leefomgeving (bijvoorbeeld: water + voeding) aansluit op zijn programmering. Een boom is *vrij* om te groeien en zich voort te planten als zijn omgeving (bijvoorbeeld: aarde + voeding) voorziet in zijn genetische behoeften.

Hieruit trek ik twee conclusies. *Vrijheid* is een essentiële conditie voor *leven*, een conditie die wordt bepaald door de

genetische programmering van het organisme. Ieder organisme heeft daardoor een eigen vrijheid nodig. Deze specifieke eigen vrijheid is tevens verbonden aan de wil tot leven, het eigenbelang van het organisme en aan de afhankelijkheid van de eigen habitat. Verstoringen in de innerlijke factoren (bijvoorbeeld: ziekten of genetische afwijkingen) en in de uiterlijke factoren (bijvoorbeeld: omgevingsveranderingen of natuurrampen) kunnen leiden tot gemis aan de noodzakelijke eigen *vrijheid* van het organisme en daardoor tot het einde van zijn *leven*.

Dit basisconcept van *vrijheid als passende conditie voor het leven* gebruik ik als uitgangspunt voor mijn benadering van de vrijheid van mensen.

Mensen zijn levende organismen die net als alle andere organismen van nature gericht zijn op zichzelf en afhankelijk zijn van hun omgeving om hun leven te leven en zich voort te planten. Er bestaan echter grote verschillen tussen de mens en alle andere organismen. Verschillen die aan de vrijheid van het menselijke leven (om zich te ontplooien en zich voort te planten) een totaal andere functie en waarde geven.

Alleen mensen leven zelfbewust. Alleen mensen kunnen spiegelingen schrijven zoals ik nu doe. Alleen mensen zijn zich bewust van hun bestaan en zijn veroordeeld tot het oordelen daarover en het vergelijken daarvan met het bestaan van andere bestaansvormen. Mensen beschikken over een genetische programmering die sterk afwijkt van die van alle andere organismen. We beschikken niet alleen over verreweg de grootste hersenen, maar ook over zelfbewustzijn of geest. Daardoor zijn we ons zelfbewust van ons leven en onze vrijheid. Ons genetische programma is echter het minst dwingend of sturend. Planten hoeven niet na te den-

ken om keuzes te maken. Zij worden aangestuurd door hun programmering en weten, eenmaal tot leven gewekt, wat goed is voor hen. Dieren zijn mobieler en worden direct na hun geboorte in meer of mindere mate aangestuurd vanuit hun instinct. Hun instinct zegt hun wat goed voor hen is. In hun verdere leven hebben ze, de ene soort meer dan de andere, een beperkte ruimte om van hun ervaringen te leren. Mensen daarentegen komen totaal hulpeloos op de wereld. Ze worden 'te vroeg' geboren en zijn totaal afhankelijk van sturing van buitenaf. Maar wel met grote potentiële vermogens om van hun ervaringen te leren.

Kortom, planten en dieren beschikken over een vrijheid (om in hun behoeften te kunnen voorzien) die vrijwel direct na hun aankomst 'in het leven' door hun programmering in gebruik kan worden genomen. Bij ons is dat niet het geval. Hoe groot de potenties van onze vermogens ook zijn, we zijn vele jaren zeer afhankelijk van een programmering van buitenaf. Zelf weten wat goed en niet-goed voor ons is (de basis van vrijheid), laat lang op zich wachten. Omdat we het via de paplepel moeten leren.

In mijn concept van vrijheid staat *vrijheid* in dienst van het leven en de behoeften daarvan. Hoe groter de dwang van de innerlijke programmering, hoe vanzelfsprekender deze vrijheid kan worden benut om goede keuzes te maken. Bij planten en veel dieren is deze dwang direct aanwezig en veel groter dan bij mensen. Wij moeten het hebben van de noodzakelijke dwang van onze opvoeding. En dat brengt naast grote mogelijkheden veel risico's en problemen met zich mee. In de opstellen van dit boek heb ik geprobeerd zowel het een als het ander zichtbaar te maken.

In mijn zoektocht naar menselijke vrijheid heb ik gekozen

voor het onderscheid tussen uiterlijke vrijheid en innerlijke vrijheid. Onder *uiterlijke vrijheid* versta ik de sociale ruimte die we aan elkaar geven om te doen en te zeggen wat we willen. Onder *innerlijke vrijheid* versta ik de psychologische ruimte die we onszelf als individu kunnen geven.

Beide vrijheden zijn voorwaarden voor de persoonlijke ontplooiing en het voortbestaan van de mens. Deze verbondenheid van ontplooiing aan vrijheid is een absoluut gegeven, net zoals ook deze beide vrijheden absoluut afhankelijk zijn van elkaar. In ons denken vrijheid losmaken van deze absolute verbondenheden leidt altijd tot onvrijheid, tot bedreigingen die ons diep in onze ziel raken.

Bij het maken van dit onderscheid tussen uiterlijke en innerlijke vrijheid liep ik aan tegen de vraag van de kip en het ei: wie was er eerst? Hoezeer ik in mijn opstellen ook pleit voor relativiteit en subjectiviteit, er zijn in ons leven wetmatigheden of waarheden die daar los van staan. Dat zijn waarneembare werkelijkheden die we subjectief *ervaren*, maar niet relatief *zijn*. Werkelijkheden die als waarheden ons de baas zijn. Bazen om rekening mee te houden, om naar te luisteren als ons leven ons lief is.

Voor het verschil tussen uiterlijke (sociale) en innerlijke (psychologische) vrijheid betekent dit: *sociale vrijheid komt voort uit psychologische vrijheid*. Dit is een niet-relatieve werkelijkheid. Uiterlijke vrijheid wordt opgebouwd door mensen die hun innerlijke vrijheden met elkaar delen. Door mensen met voldoende innerlijke vrijheid om goede keuzes te kunnen maken voor de ontplooiing en het voortbestaan van de mens als collectief. Mensen die bereid zijn daarvoor veel op te offeren. Alleen persoonlijke innerlijke vrijheid kan garant staan voor sociale uiterlijke vrijheid. Niet andersom. Dit stelt hoge eisen aan de leiders en de individuele leden van de samenle-

ving. Dit geldt niet alleen voor een democratie (die hierop is gebaseerd) maar voor iedere georganiseerde samenleving. Gebrek aan wijsheid, goede leiding en inzet van burgers en politici leidt vroeg of laat tot gevoelens van onvrijheid. Deze gevoelens zetten mensen aan tot revoluties, tot degeneratief tijdverdrijf, tot macht- en geldzucht, tot misdaad, tot onverschilligheid of tot veiligheid zoeken in retraites en religies. Verschijnselen waarmee we in onze tijd zeer regelmatig en soms in zeer heftige mate worden geconfronteerd.

Deze constatering, ontstaan tijdens het schrijven van de opstellen over vrijheid, overtuigden mij van het grote belang, van de vele mogelijkheden en van de grote verantwoordelijkheden van de individuele mens. Dit is het centrale thema van dit boek geworden. Ook al is de mens zijn leven lang een afhankelijke zekerheidzoeker, hij is het meest begaafde organisme dat bestaat. Hij heeft de macht en daardoor ook de verantwoordelijkheid zichzelf, zijn kinderen en de wereld te bieden wat nodig is voor de ontplooiing van leven en het voortbestaan daarvan op onze aarde. En een effectief maar kostbaar middel daartoe is vrijheid. Een uniek menselijk product. Innerlijke vrijheid om goede keuzes te kunnen maken. Psychologische vrijheid die alleen door mensen kan worden gemaakt en in wijsheid kan worden omgezet. Een elixer dat de mens kan delen met andere mensen, met de fauna, de flora en de aarde. Een middel dat zeer effectief werkt ... als het wordt gegeven. Vrijheid is een *geefproduct*. Dat is een absolute voorwaarde. De aanwezige sociale vrijheid gebruiken voor eigenbelangen wordt op termijn altijd een poel van angst, een bron van agressie, een verstikkende mist, een dodelijke fuik.

Het heeft me een paar jaar gekost om deze werkelijkheden

als waarheden een plaats in mijn belevingswereld te geven. Ik ervaar ze nu als vanzelfsprekend. Als kennis die niet nieuw is onder de zon.

Hoe zeer het darwinisme en de evolutiegedachte ons bewustzijn en ons waarnemen van de werkelijkheid om ons heen ook hebben bepaald, de mens is het enige organisme dat leeft in een spanningsveld dat uit drie verschillende werelden bestaat. En de levensopdracht van de mens is deze drie werelden in zijn eigen bestaan te integreren, er een goed functionerend geheel van te maken. De mens moet materie, leven en zelfbewustzijn (geest) leren samensmeden tot een eenheid waarin alle onderdelen tot optimaal functioneren komen. Dit is de basisopdracht van ieder levend mens. De mens is lichaam, de mens is ziel of psyche en de mens is zelfbewustzijn of geest. Een gezonde integratie van en een goede balans tussen deze drie werelden levert innerlijke vrijheid op. De vrijheid om goede keuzes te kunnen maken voor de ontplooiing en het voortbestaan van de mens.

Dit is niet nieuw, zoals ik al eerder schreef. Het is zo oud als de weg naar Rome. Maar in de context van onze huidige economische leefcultuur, onze welvaart, complexiteit en alle technologische ontwikkelingen en mogelijkheden daarin, zien we gemakkelijk door de bomen het bos niet meer. Het leven gaat snel en sneller, we moeten en kunnen zo verschrikkelijk veel. Dagelijks worden we gebombardeerd met verbale en visuele lawines die onze zintuigen overbelasten en ons bewustzijn benevelen. Met andere woorden: sociale vrijheid kan een verstikkende en/of misleidende invloed hebben op de groei van de innerlijke vrijheid van individuele mensen.

In deze context is het uitermate belangrijk om onze collectieve en individuele verwachtingen voor de toekomst op es-

sentieële kennis, op tijdloze waarheden, te baseren. Het is tijd de juiste prioriteiten te stellen voor het maken van goede keuzes om niet te blijven hangen in de mist van onze verwende verwachtingen en materiële zekerheden.

Een mens heeft een ego. Dat hebben we nodig. Maar de mens is meer dan zijn ego en beschikt over veel meer vermogens dan alleen deze instinctieve piloot gericht op kortzichtige eigenbelangen. Daarover gaat het in dit boek. De ontwikkelingen en de spanningen in ons land en in de wereld bieden ons natuurlijke en dringende redenen voor herbezinning en vernieuwing.

Dat vrijheid een moeilijk onderwerp is, werd mij ook duidelijk door de televisiebeelden en krantenberichten over de opstanden in de Arabische landen rondom de Middellandse Zee vanaf 2011. Ik zag emotionele mensen vol verlangens en idealen op het Tahrirplein in Caïro staan temidden van duizenden anderen. Ze moesten, zouden en wilden vrijheid. Weg met Moebarak! En dan? Meer werk, meer geld, meer vrije meningsuiting? Duidelijk was dat ze boos waren op hun leiders en op het leven dat ze leidden. Verder was er niet zoveel duidelijk voor mij. Toch waren velen bereid hun leven daarvoor te riskeren. Voor wat? Verkiezingen leverden een president op uit de moslimbroederschap: Morsi. Hij trok iets teveel macht naar zich toe ten behoeve van zijn eigen achterban. Na een jaar greep het leger in. Morsi werd afgezet. Met als gevolg nieuwe taferelen op het Tahrirplein, nu tussen voor- en tegenstanders van Morsi, met vele honderden doden als gevolg.

Waaraan denken deze mensen als ze het over vrijheid hebben? Ik vermoed dat eigen gelijk en eigenbelangen een grotere rol spelen dan persoonlijke vrijheid voor iedereen.

Waarom denken wij, levend in een land waar collectieve vrijheid alledaagse koek is, als we het over vrijheid hebben? Eén ding is zeer duidelijk. Vrijheid heeft alles te maken met kwaliteit van leven en is voor mensen een zeer kostbaar maar moeilijk grijpbaar ‘iets’ dat je nergens kunt kopen. En omdat mensen zeer getalenteerd en mentaal vermogend zijn, bedenken ze duizenden manieren om zich toch vrij te kunnen voelen. Manieren die gemakkelijk ten koste gaan van anderen. Is dit ons noodlot? Kunnen we ons hieraan ontkomen? Is een kunstmatige technologische evolutie van de mensheid een reële optie?

In **Deel I** laat ik mijn gedachten gaan over de mens als producent van vrijheid vanuit drie invalshoeken.

De mens is het enige levende wezen dat zich bewust druk maakt over vrijheid. Mensen hebben het, willen het, zoeken het, maken het, bedenken het, vechten en sterven ervoor.

Ik zie vrijheid als een bewustzijnsproduct van de mens. Een onzichtbaar, immaterieel ‘iets’ dat we sterk persoonsverbonden ervaren of beleven. We kunnen ervan genieten en het elkaar geven. Zodra we het elkaar afnemen, gaat het fout.

Het móét daarom terug te voeren zijn tot wie de mens is. Tot enkele ingrediënten die zeer typerend zijn voor de mens. Een andere manier om te komen tot de essentie van wat vrijheid is, heb ik niet kunnen vinden.

De drie opstellen in dit deel, *De subjectieve mens*, *De rationele/religieuze mens* en *De psychologische mens*, zijn bespiegelingen over wat ik als de meest typerende kenmerken van de mens zie. Beschrijvingen die als transparanten over elkaar heen gelegd moeten worden. Samengevoegd geven ze inzicht in de complexe binnenwereld van de mens en zicht op de oorsprong en het belang van het menselijke product dat we vrijheid noemen.

Samen vormen deze kenmerken zowel de wieg van ons ego als het te ontwikkelen hogere besturingssysteem voor ons leven.

In de opstellen van **Deel II** ga ik op de subjectief-mijmerende toer.

In *Een verhaal over vrijheid van toen tot nu* (hoofdstuk 3) vertel ik hoe mensen er in zijn geslaagd zich de vrijheid van de goden eigen te maken met alle gevolgen daarvan. Een fantasie met een moraliserend slot.

Hoofdstuk 4, *Trottoirtrotters, Vluchtheuvelshoppers en Internetvlotters*, bestaat uit persoonlijke herinneringen vanaf het begin van de Tweede Wereldoorlog tot nu toe met vrijheid als hoofdthema. Het heeft een persoonlijk nostalgisch karakter met een ietwat verontrustend einde.

Het hoofdstuk wordt afgesloten met enkele denkbeelden van ene dr. Hemert, kort na 1945 opgeschreven. Deze heb ik toegevoegd omdat ze naar mijn smaak een interessant contrast zichtbaar maken tussen zijn verwachtingen van toen en mijn constatering van nu.

Deel III bevat zeven opstellen over mijn belevingen en constatering van de verwarrende rol die vrijheid in onze huidige cultuur speelt.

Deze opstellen zijn veelal gebaseerd op informatie verkregen via de media (kranten, radio en televisie) en gelezen boeken van meer of minder bekende auteurs. Uiteraard zijn mijn keuzes daaruit subjectief bepaald en ingekleurd. Het is het meest verontrustende en mogelijk het minst aantrekkelijke deel van dit boek. Toch hoop ik dat je als lezer er iets positiefs aan overhoudt. Bijvoorbeeld het verlangen te willen zoeken naar je eigen geestkracht.

In **Deel IV** zoek ik naar een ontwarring in de verwarringen rondom vrijheid.

Hoofdstuk 13 beschrijft de opdracht aan de mens na te denken over de toekomst en over het gebruik van zijn vrijheid in onze huidige complexe cultuur.

In hoofdstuk 14 geef ik aan deze opdracht een gefantaseerde invulling.

Hoofdstuk 15 bestaat uit een korte beschrijving van de innerlijke complexiteit van de mens. Het ‘psychologische bedrijf’ dat ons leven is, waar alles begint, samenkomt en eindigt. Een beschrijving voor de zoekende en geïnteresseerde liefhebber.

Met de titel van het boek ***In alle vrijheid zoeken naar Vrijheid*** laat ik mijn dankbaarheid blijken voor de ruimte die onze samenleving mij geeft om te schrijven wat ik denk.

Ik heb het ervaren als een lastige, maar zeer waardevolle zoektocht. Ik heb ervan geleerd. Het heeft me veranderd. Zoeken naar de rol van vrijheid in het eigen leven en deze uit handen van het eigen ego houden, is een lastige opdracht voor ieder mens. Een bevrijdende opdracht.

De kwaliteit van het eigen leven en van alle mensen die ons dierbaar zijn en van alle mensen die we niet kennen en nooit zullen ontmoeten en die nog geboren moeten worden, is afhankelijk van de wijze waarop we met deze opdracht omgaan. Ook de kwaliteit van het leven van alle dieren en alle planten en het voortbestaan van onze aarde is afhankelijk van hoe wij leren leven met de vrijheid die we hebben.

Mensen móéten keuzes maken omdat we (zelf)bewust leven. We kunnen vrijheid genereren om ‘goede’ keuzes te leren maken voor zelfontplooiing en voor het creëren van toekomst voor onze kinderen. We kunnen dat willen.